

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Μελέτη αποτίμησης της επίδρασης των πόρων του ΕΣΠΑ για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στη διάρκεια της πανδημίας COVID-19

Επιτελική Σύνοψη

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχοι της μελέτης

Να αποτιμηθεί η συμβολή των Δράσεων που υλοποίησε η Κυβέρνηση για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης, αξιοποιώντας πόρους του ΕΣΠΑ 2014-2020, στις παρακάτω διαστάσεις:

- Στη διατήρηση των θέσεων εργασίας και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων
- Στην προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες (δηλαδή τις νέες έκτακτες πανδημικές συνθήκες)
- Στη δημιουργία βάσεων για την ομαλή μετάβαση των επιχειρήσεων στην επόμενη ημέρα (δηλαδή στην υιοθέτηση ενός νέου τρόπου λειτουργίας με αυξημένη ανθεκτικότητα απέναντι σε κρίσεις)

Μεθοδολογικά εργαλεία (1/2)

► Πρωτογενής έρευνα στους επιχειρηματίες που επλήγησαν από την πανδημία

- Δείγμα 3.526 επιχειρήσεων* όλης της χώρας, οι οποίες είτε ωφελήθηκαν από κάποια Δράση είτε δεν ωφελήθηκαν (είτε λόγω απόρριψης της πρότασής τους, είτε λόγω κάλυψης του προϋπολογισμού της δράσης, είτε γιατί δεν υπέβαλαν πρόταση χρηματοδότησης)

► Δευτερογενής έρευνα με καταγραφή στοιχείων για τις Δράσεις που υλοποιήθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας

- Διερευνήθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης 45 Δράσεις, οι οποίες διακρίθηκαν σε τρεις βασικές ομάδες:
 - Κύκλοι του προγράμματος Επιστρεπτέας Προκαταβολής
 - Δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)
 - Δράσεις της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΕΑΤ) και όλες οι υπόλοιπες Δράσεις (πχ. «e-Λιανικό», Στήριξη Νεοφυών Επιχειρήσεων «Elevate Greece», κλπ.)

*Η έρευνα διεξήχθη 3/5-3/8/2023.

Μεθοδολογικά εργαλεία (2/2)

- Για την ανάλυση των δεδομένων εφαρμόστηκαν κατάλληλες κατά περίπτωση **στατιστικές και οικονομετρικές μέθοδοι**:
 - Η χρησιμοποιούμενη σε θέματα εκτίμησης επιπτώσεων τεχνική της **διαφοράς των διαφορών (Difference-in-Differences (DiD))** μέσω της οποίας εξετάζεται πώς διαφοροποιείται η εξέλιξη βασικών οικονομικών μεγεθών (κύκλος εργασιών, απασχόληση) μεταξύ όσων συμμετείχαν στις Δράσεις ενίσχυσης και όσων δεν συμμετείχαν πριν και μετά την εφαρμογή τους,
 - η **πολυμεταβλητή ανάλυση** μέσω της οποίας αναλύονται οικονομετρικά οι απόψεις/αποτιμήσεις των επιχειρηματιών για τις Δράσεις στήριξης αναφορικά με τις 4 εξεταζόμενες διαστάσεις και πως αυτές συνέβαλαν ή αναμενόταν να συμβάλλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου/ διάστασης,
 - η **περιγραφική ανάλυση** για την καταγραφή της αντίδρασης των επιχειρήσεων προκειμένου να ανταποκριθούν στις συνθήκες της πανδημίας, της ικανοποίησής τους από βασικές παραμέτρους των δράσεων στήριξης αλλά και των προβλημάτων που αντιμετώπισαν κατά την λήψη της ενίσχυσης.

Οι Δράσεις υπό μελέτη σε αριθμούς

- ▶ Εντάχθηκαν **1.102.118** προτάσεις χρηματοδότησης
- ▶ Η συνολικά διαθέσιμη Δημόσια Δαπάνη των προσκλήσεων των Δράσεων υπό μελέτη ξεπέρασε τα **8,028 δις ευρώ**
- ▶ Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενταγμένων προτάσεων χρηματοδότησης ανέρχονταν μέχρι τον 10/2022 σε **6,821 δις ευρώ**

Ευρήματα από την πρωτογενή έρευνα (1/2)

▶ Επιχειρηματίες που υπέβαλαν πρόταση χρηματοδότησης:

- **81%** δεν αντιμετώπισαν κάποιο πρόβλημα ή δυσκολία κατά την λήψη της ενίσχυσης
- **44%** δεν προχώρησαν σε σημαντικές αποφάσεις όπως κλείσιμο (**22,7%**), αλλαγή τρόπου λειτουργίας (**22,3%**) ή απολύσεις (**15%**)

▶ Επιχειρηματίες που δεν υπέβαλαν πρόταση χρηματοδότησης:

Αναφέρουν ως κυριότερους λόγους που τους αποθάρρυναν:

- Έλλειψη βασικών προϋποθέσεων των κριτηρίων επιλογής (**32,5%**)
- Έλλειψη κατάλληλης ενημέρωσης (**31,9%**)

Ευρήματα από την πρωτογενή έρευνα (2/2)

► Επιχειρηματίες που ωφελήθηκαν από κάποια Δράση:

- 40% δηλώνουν **ικανοποιημένοι** και το 23% **δυσανεστημένοι**
 - ✓ 69% δηλώνουν ικανοποίηση από την ταχύτητα εκταμίευσης
 - ✓ 65,7% δηλώνουν ικανοποιημένοι από τη διαδικασία εκταμίευσης
 - ✓ 46,0% δηλώνουν ικανοποίηση από την επάρκεια της οικονομικής στήριξης
 - ✓ 44,2% δηλώνουν ικανοποίηση από το ύψος της οικονομικής στήριξης

Ευρήματα σε σχέση με την απασχόληση (1/2)

- Υπάρχει αξιόλογη θετική επίδραση στη συνολική απασχόληση:
 - ✓ Η συμμετοχή σε κάποια Δράση αύξησε τη συνολική απασχόληση κατά **0,27 άτομα ανά επιχείρηση**
 - ✓ Η αύξηση στην περίπτωση της πλήρους απασχόλησης ήταν **από 0,32 έως 0,52 άτομα ανά επιχείρηση** στην περίπτωση
 - ✓ Προκύπτει **σταθερότητα** της απασχόλησης στην περίπτωση της μερικής απασχόλησης
- Η θετική επίδραση των Δράσεων επί της απασχόλησης καταγράφεται κυρίως:
 - ✓ Στον κλάδο του τουρισμού (παροχή καταλύματος και υπηρεσίες εστίαση)
 - ✓ Στις περιφέρειες Κρήτης και Ιονίων Νήσων
- Μικρότερη επίδραση στην απασχόληση εντοπίζεται στην Πελοπόννησο και στη Θεσσαλία

Ευρήματα σε σχέση με την απασχόληση (2/2)

- Εστιάζοντας στην **πλήρη απασχόληση**:
 - ✓ Η περιφέρεια με την υψηλότερη επίδραση των Δράσεων ενίσχυσης στην πλήρη απασχόληση είναι το Νότιο Αιγαίο
 - ✓ 7 περιφέρειες καταγράφουν θετική επίδραση υψηλότερη από το μέσο όρο της χώρας
 - ✓ Η επίδραση των Δράσεων ενίσχυσης στη μερική απασχόληση, δεν διαφέρει ουσιωδώς ανά περιφέρεια
- Γενικά:
 - Οι πιο **νέες** επιχειρήσεις (μέχρι 15 ετών) ωφελούνται περισσότερο
 - Η θετική επίδραση ήταν υψηλότερη για τις **IKE** και τις **ΑΕ**
 - **60%** των επιχειρηματιών θεωρούν ότι οι δράσεις ενίσχυσης επέδρασαν θετικά στη διατήρηση των θέσεων εργασίας, ενώ **29%** ότι συνέβαλλαν στην δημιουργία νέων
 - Οι επιχειρηματίες αποτιμούν θετικά την συμβολή των ΠΕΠ τόσο στη διατήρηση των θέσεων εργασίας όσο και στην δημιουργία νέων.

Ευρήματα σε σχέση με τη βιωσιμότητα

- **70%** των επιχειρηματιών αποτιμούν **θετικά** τη συμβολή που είχαν οι Δράσεις στην βιωσιμότητα των επιχειρήσεών τους
 - Θετικότερη καταγράφεται η αποτίμησή τους για την συμβολή των ΠΕΠ (**84,2%**) και των άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων (**76,5%**), σε σχέση με τη συμβολή των επιστρεπτέων προκαταβολών (**71,6%**)
- Ο κύκλος εργασιών επηρεάστηκε **θετικά** από τις εξεταζόμενες Δράσεις, αφού όσες επιχειρήσεις έλαβαν κάποια μορφή επιδότησης καταγράφουν αύξηση του κύκλου εργασιών τους.
 - Η θετική επίδραση κυμαίνεται στο **3%** επί του ετήσιου τζίρου όταν εξετάζουμε την μεταβολή σε πολλαπλές περιόδους και στο **8%** επί του ετήσιου τζίρου, όταν συγκρίνουμε δύο περιόδους (πριν το ξέσπασμα της πανδημίας και μετά)
- **Δεν υφίστανται διαφορές ανά κλάδο, ανά περιφέρεια και ανά εξεταζόμενη ομάδα δράσεων** όσον αφορά στην επίδραση των Δράσεων επί του κύκλου εργασιών

Ευρήματα σε σχέση με την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες

- Η αποτίμηση των επιχειρηματιών που εντάχθηκαν σε κάποια Δράση είναι «μοιρασμένη» σε ότι αφορά τη συμβολή των προγραμμάτων στην προσαρμογή της επιχείρησης στις νέες πανδημικές συνθήκες
 - **Αρνητική** είναι η αποτίμηση των επιχειρηματιών αναφορικά με τη συμβολή του Προγράμματος της Επιστρεπτέας προκαταβολής σε ποσοστό 45,9%, ενώ **θετική** είναι η αποτίμηση των επιχειρηματιών για την συμβολή του ΠΕΠ και των άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων σε ποσοστό 56,8% και 73,4%
- **Αξιοσημείωτες Δράσεις:**
 - Σχεδόν 11 χιλιάδες επιχειρήσεις υποστηρίχθηκαν με 50 εκ. ευρώ για να αποκτήσουν ή να αναβαθμίσουν τη διαδικτυακή τους παρουσία, αποκτώντας έτσι μια δίοδο πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους (*e-Λιανικό*).
 - 700 νεοφυείς επιχειρήσεις υποστηρίχθηκαν με περισσότερα από 34 εκ. ευρώ (*Elevate Greece*).

Ευρήματα σε σχέση με τη δημιουργία βάσεων για την ομαλή μετάβαση των επιχειρήσεων στην επόμενη ημέρα

- **62,2%** των επιχειρηματιών αποτιμούν **θετικά** τη συμβολή που είχαν οι Δράσεις για την ομαλή μετάβαση των επιχειρήσεών τους στην επόμενη μέρα
 - ✓ Θετικότερη καταγράφεται η αποτίμηση των επιχειρηματιών για την συμβολή του ΠΕΠ (69,2%) και των άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων (77,5%), σε σχέση με τη συμβολή των επιστρεπτέων προκαταβολών (60,9%).
- Εκτιμούν **περισσότερο θετικά** τη συμβολή που είχαν οι Δράσεις:
 - Οι επιχειρηματίες που ωφελήθηκαν από τη Δράση στήριξης νεοφυών επιχειρήσεων «Elevate Greece»
 - Οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται μέσω ανωνύμων εταιρειών
- Δεν προκύπτει σημαντική διαφοροποίηση με βάση την Περιφέρεια που εδρεύει μια επιχείρηση

Συμπεράσματα

- ▶ Οι Δράσεις στήριξης **κινήθηκαν προς τη σωστή κατεύθυνση**, αφού φαίνεται ότι συνέβαλλαν στη **διατήρηση της απασχόλησης** και τη **βιωσιμότητα** των επιχειρήσεων, ενώ βοήθησαν τόσο στην **προσαρμογή** των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες όσο και στη **ομαλή μετάβαση** στην μετά την πανδημία εποχή
- ▶ Ο κύκλος εργασιών επηρεάστηκε **θετικά** από τις εξεταζόμενες δράσεις, αφού όσες επιχειρήσεις έλαβαν κάποια μορφή επιδότησης καταγράφουν αύξηση του κύκλου εργασιών τους
- ▶ Καταγράφονται **διαφοροποιήσεις** στην επίδραση των δράσεων τόσο ανά κλάδο όσο και ανά ομάδα δράσεων ενίσχυσης (Επιστρεπτές, ΠΕΠ, Λοιπές), ωστόσο δεν παρατηρούνται διαπεριφερειακές διαφοροποιήσεις, με εξαίρεση στην απασχόληση, για την οποία καταγράφεται μεγαλύτερη αύξηση σε περιφέρειες με έντονη τουριστική δραστηριότητα
- ▶ Ο **επείγων χαρακτήρας** της πανδημίας οδήγησε στο σχεδιασμό δράσεων που δεν σχετίζονταν απαραίτητα με την αρχική στοχοθεσία των επιχειρησιακών προγραμμάτων, θυσιάζοντας συνεπώς ένα τμήμα της στοχοθεσίας τους

Ευχαριστούμε

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

